

Mörkö 7/11 2024

Till: Länsstyrelsen Värmland varmland@lansstyrelsen.se

Från: Svenska Insjöfiskarens Centralförbund/ Vänerns Fiskarförbund

Begäran om omprövning av villkoren för kompensationsutsättningarna i Väneren i samband med omprövningen av vattenkraften.

Bakgrund

I samband med utbyggnaden av vattenkraft i Gullspångsälven och Klarälven fastslogs i vattendomar (VA 78/73-04 samt VA 50/86 m fl) att totalt 175000 utvandningsfärdiga lax- och öringungar (s k smolt) årligen skulle sättas ut för att kompensera fisket i Väneren för den förlust av lax och öring som vattenkraften orsakade.

Ursprungligen sattes 2 åriga lax- och öringungar med en vikt av 80-100 gram vilket motsvarar en längd av 180-200 millimeter. Enligt Sven Runnströms utredning, "Vänerlaxens ålder och tillväxt" motsvarade detta i stort den storlek då laxungarna naturligt lämnade Gullspångs- respektive Klarälven. De utvandande öringungarna var äldre och större. Att de utvandrande lax- och öringungarna var relativt stora var en anpassning för att överleva i en tuff miljö som Väneren med högt predationstryck och stor konkurrens. Att så är fallet också beträffande den odlade utsatta fisken framgår tydligt i dåvarande Fiskeriverkets utredning "Utsättningar i Väneren 1988-92" som visar på att de högsta återfångster erhålls från 2 åriga smolt med en längd runt 200 millimeter.

Av den anledningen är det anmärkningsvärt att utsättningarna med början runt år 2010 successivt övergått till utsättningar av 1 åriga fiskar av en storlek betydligt mindre än storleken på de fiskar som gick ut från älvarna innan utbyggnad. Denna förändring av utsättningsfisk gjordes märkligt nog också helt utan någon utvärdering med koppling till Väneren. Och ännu har ingen seriös utvärdering gjorts.

Några utsättningsexempel. För 2018 var 71 % 1 åriga där 20000 öringar hade en medellängd på 11,7 cm, respektive 20000 laxar på 13,5 cm och 58000 laxar hade en medellängd på 13,5 cm. 2020 var hela 92% 1 åriga. Under 2023 rådde brist på lax och då sattes 10 grupper om totalt ca 150000 öringar med en medellängd varierande per grupp mellan 14,6 till 16,5 cm.

Ett försök till utvärdering genomfördes av Karlstads Universitets år 2023 och då på uppdrag av Fortum AB, "Återvandring hos odlad Klarälvslox till Klarälven" Denna visar att äldre och större utsättningsfisk ger bättre återvandring, något som tyder på en högre överlevnad fram till vuxen fisk. Detta trots undersökningens något bristfälliga underlagsmaterial.

Vid Länsstyrelsernas Fiskeutredningsgrupps senaste möte 2023 avseende "Svensk kompensationsodling av lax och öring" föreslås bl a att lax under 14 cm samt öring under 18 cm skall avräknas från utsättningsvolymen. Med andra ord så är dessa fiskar så undermåliga att dom i sammanhanget anses som värdelösa. Betraktar man ovan exempel på utsättningar och beaktar Fiskeutredningsgruppens förslag så inser man att det föreligger ett stort problem. Problemet omfattning döljs sannolikt av att Laxfond Väneren samt lokala fiskeklubbar gör årliga utsättningar, men då av 2 åriga lax- och öringungar.

Begäran

Med anledning av detta begär vi att Länsstyrelsen så som tillsynsmyndighet snarast vidtar sådana åtgärder att kompensationsutsättningarna fyller sitt tänkta syfte, det vill säga, att ge en laxfiskeresurs för yrkesfiske, fritidsfiske och fisketurism. Detta görs främst genom beaktande av utsättningsplatser, utsättningsstid och utsättningsfiskens kvalitet. Och som ett konkret exempel begär vi att Länsstyrelsen i samband med omprövningen av den nationella planen för vattenkraftens miljövillkor (NAP) kräver att utsättningsfisken i vattendom villkoras i ålder som 2 årig och i ett storleksintervall mellan 18-22 cm.

Villkor om utsättningsfiskens ålder och storlek finns i flera vattendomar, exempelvis Skellefteälven, Nissan, Ångermanälven, Indalsälven, Dalälven och Ljungan.

Med vänlig hälsning

Boris Åström Ordförande Vänerns FF

Mats Eriksson Ordförande Svenska Insjöfiskarens Centralförbund SIC

På uppdrag:
Per Pettersson i Hejsta
Ombudsman SIC
www.insjofiskare.se
073-9292646